

Студент 6 курсу
факультету обліку і аудиту ХНЕУ

РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА ТА ПІДХОДИ ДО ЇЇ ОЦІНКИ

Анотація. Розглянуто основні етапи класичної моделі реструктуризації підприємств, обґрунтовано необхідність розробки підходів до оцінки її ефективності.

Аннотация. Рассмотрены основные этапы классической модели реструктуризации предприятий, обоснована необходимость разработки подходов к оценке её эффективности.

Annotation. The article describes the main steps of the classical model of enterprise restructuring, the necessity of developing approaches to evaluating the effectiveness of enterprise restructuring.

Ключові слова: реструктуризація підприємств, ефективність реструктуризації, оцінка ефективності.

На сучасному етапі розвитку економіки підприємства для виживання на ринку та збереження конкурентоспроможності повинні постійно вносити певні зміни в свою господарську діяльність, а також повинні володіти здібністю своєчасно проводити адекватні стратегічні та оперативні зміни [1]. Найбільш радикальним засобом перетворення підприємства є реструктуризація, яка передбачає здійснення різноманітних заходів, спрямованих на подолання кризового становища на підприємстві та створення передумов для його подальшого розвитку. Шляхи реструктуризації багатогранні і немає єдиного стандарту її проведення, а отже, не існує єдиної системи оцінювання цих перетворень, чим і обумовлена актуальність даного дослідження.

Окремі аспекти оцінювання ефективності проведення реструктуризації на підприємстві ґрунтовно висвітлені в сучасній економічній літературі, зокрема в роботах таких науковців, як: Аістової М. Д., Семенової Д. О., Іванілова О. С., Ареф'євої Є. В. та ін. У результаті дослідження наукових розробок із зазначеного питання було визначено, що неоднозначність, складність та комплексність процесу реструктуризації обумовлює різні трактування поняття "ефективність реструктуризації" і різні підходи до її оцінювання.

Отже? метою дослідження визначено узагальнення та доповнення поняття "реструктуризація" як процесу відновлення ефективної роботи підприємства та розробка типових рекомендацій щодо оцінювання ефективності її проведення на підприємстві.

Вперше термін "реструктуризація" (restructuring) було введено у професійний вжиток Джеком Велчелі із General Electric на початку 80-х років минулого століття [2], що в буквальному сенсі мало значення "зміну чогось". З того часу дане поняття набувало різноманітних визначень. Нормативне трактування даного поняття зазначено в Законі України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" і має такий вигляд: "реструктуризація підприємства – здійснення організаційно-господарських, фінансово-економічних, правових, технічних заходів, спрямованих на реорганізацію підприємства, зокрема шляхом його поділу з переходом боргових зобов'язань до юридичної особи, що не підлягає санації, якщо це передбачено планом санації, на зміну форми власності, управління, організаційно-правової форми, що сприятиме фінансовому оздоровленню підприємства, збільшенню обсягів випуску конкурентоспроможної продукції, підвищенню ефективності виробництва та задоволенню вимог кредиторів" [3; 4]. В цілому реструктуризація – це складний процес, якому властивий свій життєвий цикл, своя еволюція зародження, розвитку, становлення і подальшої трансформації (рисунки).

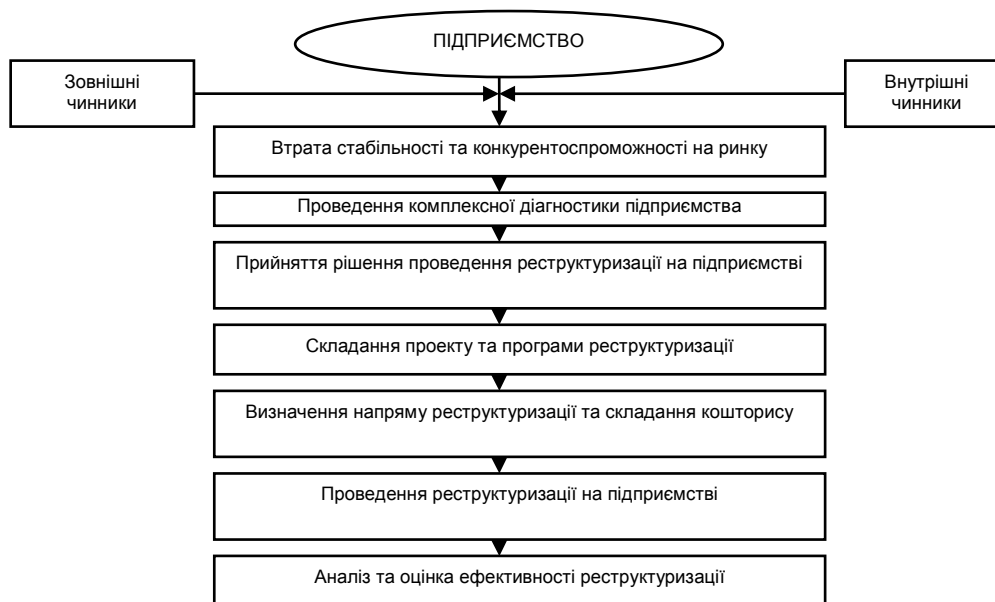

Рис. Етапи проведення реструктуризації на підприємстві

З даної схеми видно, що останній етап проведення реструктуризації полягає в комплексній оцінці та аналізі ефективності, що є досить складним завданням з точки зору формування критеріїв цієї оцінки та вибору адекватних методів. Але можна виділити певні загальні підходи до оцінювання ефективності реструктуризації:

1. При визначенні заходів, які будуть реалізовуватись у ході проведення реструктуризації, провести оцінку їх можливих наслідків та окреслити коло показників, якими можна оцінювати ефективність.

2. Вибрати показники оцінки реструктуризації, які пов'язані з часовою категорією і ризиками. У зв'язку з цим можна виділити коротко-, середньо- та довгострокові критерії ефективності. До короткострокових критеріїв доцільно віднести такі показники: продуктивність, якість, ефективність, гнучкість та задоволення. Середньострокові критерії ефективності відображають більш довгий відрізок часу, до яких відносяться конкурентоспроможність та розвиток. Довгостроковий критерій ефективності – це направленість організації на виживання та підвищення ефективності діяльності [1].

3. Порівняти витрати та результати: до реструктуризації необхідно скласти кошторис витрат і визначити, скільки коштів необхідно на проведення даного процесу.

4. Проведення аналізу всіх елементів виробничої системи: структури, фінансів, бізнес-планування, маркетингу, логістики, економіки підприємства.

Наслідки реструктуризації не завжди підлягають кількісним вимірам. Це стосується змін, які відбуваються в кадровому потенціалі, тобто зміни пов'язані з людьми. Таким чином, після проведення реструктуризації можна спостерігати зміни в стереотипах мислення та поведінки управлінців і працівників.

Отже, аналізуючи підходи щодо оцінки ефективності реструктуризації, можна зробити такі висновки:

під час планування та складання проекту реструктуризації необхідно скласти кошторис витрат, щоб в подальшому можна було порівняти витрати, які були понесені на проведення реструктуризації з отриманими результатами;

під час оцінки ефективності реструктуризації слід враховувати показники, пов'язані з часовою категорією і ризиками;

чим ближче фактичні результати наближаються до запланованих, тим більш ефективною слід вважати проведену реструктуризацію;

після проведення реструктуризації на підприємстві можна спостерігати певні зміни в кадровому потенціалі підприємства, а саме: підвищенні рівня корпоративної культури, кваліфікації кадрів, іміджу підприємства, а також, що не менш важливо, виникає направленість на повне задоволення потреб споживачів.

Наук. керівн. Москаленко Н. О.

Література: 1. Великий Ю. М. Управління фінансовою санацією : навч. посібн. для студ. вищ. навч. закладів / Ю. М. Великий. – 2-ге вид., перероб. – Х. : ІНЖЕК, 2008. – 366 с. 2. Методичні вказівки щодо проведення реструктуризації державних підприємств : Наказ Міністерства економіки України від 23.01.98 № 9 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>. 3. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : Закон України від 14.05.92 із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>. 4. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : Закон України від 14.05.1992 № 2343-XI і в редакції Закону України від 30.06.1999 р. № 784-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua. 5. Аистова М. Д. Реструктуризация предприятий: вопросы управления. Стратегии, координация структурных параметров, снижение сопротивления преобразованиям / М. Д. Аистова. – М. : Альпина Паблишер, 2002. – 288 с. 6. Іванілов О. С. Економіка підприємства [Електронний ресурс] / О. С. Іванілов. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/15840720/ekonomika/ekonomika_pidpriyemstva_ivanilov_s. 7. Семенова Д. О. Деякі аспекти процесів реструктуризації підприємств в умовах економіки перехідного періоду / Д. О.Семенова // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 8. – С. 139–142.